

Agnieszka Imgront

Islandia

Smacznie nad Wisłą

Cykl zajęć dla uczniów klas VI – VII szkoły podstawowej

Ogłoszony w Polsce „Rok Wisły” jest świetną okazją do pokazania dzieciom i młodzieży mieszkającej poza granicami Polski piękna i bogactwa polskiej kultury, historii, zabytków i przyrody. W swoim projekcie chcę przybliżyć uczniom (i nie tylko im) największą rzekę Polski oraz związane z nią legendy, nadwiślańskie miasta, znane postaci i potrawy z Doliny Wisły.

Zaproponowane scenariusze wykorzystują elementy edukacji polonistycznej, przyrodniczej, komputerowej i plastycznej. Poprzez te zajęcia chcę utrwalać umiejętność aktywnego czytania, słuchania, czytania map fizycznych, wyszukiwania potrzebnych informacji z różnych źródeł. Poza tym uczniowie mogą doskonalić umiejętność pracy w grupie oraz planowania swojej pracy.

Podsumowaniem czterech zajęć jest zorganizowanie spotkania z udziałem lokalnej społeczności, aby pokazać zebranym różnorodność i bogactwo polskiej kultury. Celem takiego spotkania jest również integracja z mieszkańcami miasta.

CELE OGÓLNE

- Upamiętnienie „Roku Wisły”.
- Poznanie położenia geograficznego Wisły, jej dopływów, źródła, ujścia.
- Poznanie nowych legend polskich związanych z miastami nad Wisłą.
- Poznanie sylwetek wybranych postaci znad Wisły.

CELE OPERACYJNE

UCZEŃ

- wie, co to jest: ojczyzna, legenda, ujście deltowe i lejkowe,
- potrafi wymieni i opisać polskie symbole narodowe,
- potrafi podać przykłady elementów fantastycznych w legendach,
- potrafi podać przykłady wyrazów wieloznacznych,
- utrwała aktywne czytanie,
- potrafi czytać mapy fizyczne,
- doskonali umiejętność pracy w grupie,
- doskonali umiejętność wyszukiwania informacji.

METODY PRACY:

- podająca,
- pogadanka,
- burza mózgów,
- praca z mapą,
- praca w grupach.

ZAJĘCIA 1

„Jak szła Wisła do morza”

WPROWADZENIE

1. Nauczyciel zapisuje na środku tablicy słowo: „ojczyzna”. Uczniowie podają skojarzenia ze słowem „ojczyzna”.
2. Uczniowie wyszukują termin „ojczyzna” w „Słowniku języka polskiego” i zapisują definicję.
Ojczyzna – kraj, w którym ktoś się urodził, którego jest obywatelem lub z którym jest związany więzią narodową.
3. Uczniowie zastanawiają się, jakie są symbole Polski.
Uczniowie wymieniają symbole Polski. Nauczyciel nakierowuje uczniów na inne symbole kraju, np. rzeka Wisła, pasmo górskie Tatry, stolica Warszawa, Wawel, Zamek Królewski w Warszawie.

CZĘŚĆ ZASADNICZA

1. Przypomnienie symboli narodowych Polski.
Nauczyciel pokazuje symbole narodowe Polski. Uczniowie opisują ich wygląd, znaczenie kolorów.
 - a) Godło – Biały Orzeł ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawą stronę, umieszczony na czerwonym tle;
 - b) Flaga – biało - czerwona, przypomnienie, że w Polsce występuje flaga RP, flaga państwowa z herbem oraz bandera;
 - c) Hymn – „Mazurek Dąbrowskiego” napisany przez Józefa Wybickiego w czasie rozbiorów Polski.
2. Nauczyciel nawiązuje do wcześniejszych odpowiedzi uczniów i wyjaśnia, że na najbliższych lekcjach zajmować się będą Wisłą jako symbolem Polski. Informuje, że rok 2017 jest „Rokiem Wisły”. Przedstawia logo Roku Wisły.
3. Uczniowie na mapach fizycznych Polski znajdują najdłuższą rzekę Polski. Wskazują miejsce, skąd bierze początek oraz miejsce, gdzie wpada do morza. Wybrany uczeń wskazuje rzekę na mapie ściennej. Nauczyciel, na przykładzie rzeki Wisły i Odry, wyjaśnia różnice między deltą a ujściem lejkowym rzeki.
4. Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy i rozdziela zadania dla grup.

GRUPA 1. Na podstawie mapy fizycznej Polski odczytajcie następujące informacje:

Skąd wypływa Wisła?
Jak nazywa się zatoka, do której uchodzi Wisła?
Jakie inne polskie rzeki mają ujście deltowe?

GRUPA 2. Na podstawie mapy fizycznej Polski odczytajcie następujące informacje:

Przez jakie krainy geograficzne przepływa Wisła?
Przez jakie większe miasta przepływa rzeka?
Jaką literę przypomina bieg Wisły na mapie?

GRUPA 3. Na podstawie mapy fizycznej Polski odpowiedzcie na pytania:

Jakie są większe prawe dopływy Wisły?

Jakie są większe lewe dopływy Wisły?

Jak nazywa się kraina geograficzna, gdzie Wisła wpływa do Morza Bałtyckiego?

5. Liderzy grup prezentują wyniki pracy w grupach.

CZĘŚĆ UTRWALAJĄCA

Na konturowych mapach Polski z wyraźnie zaznaczoną Wisłą uczniowie zaznaczają najważniejsze elementy: źródło, ujście, dopływy, miasta nad rzeką.

ZAJĘCIA 2

Legenda rysunkiem pisana

MATERIAŁY

- Encyklopedia PWN
- Teksty wybranych legend polskich
- Duże arkusze papieru
- Kredki, flamastry, farby
- Kolorowy papier, klej
- Nożyczki, linijka

WPROWADZENIE

1. Nauczyciel zapisuje na środku tablicy słowo: „legenda”. Uczniowie podają skojarzenia ze słowem „legenda”.

Fantastyczna opowieść, opowieść o postaci historycznej, opowieść o życiu świętego, napisy wyjaśniające pod mapami.

2. Nauczyciel wyjaśnia uczniom znaczenia wieloznaczności słowa.

3. Uczniowie przy pomocy nauczyciela wykonują wspólnie ćwiczenie. Do podanych wyrazów szukają ich znaczeń.

Przykłady wyrazów: *koło, pilot, mysz, zamek, klucz, północ.*

4. Nauczyciel pyta o znane uczniom legendy polskie.

5. Wybrany uczeń czyta definicję „legendy” ze „Słownika języka polskiego”:

Legenda – opowieść fantastyczna z życia świętych, bohaterów, pełna niezwykłości i cudowności, często osnuta na wątkach ludowych i apokryficznych, rozpowszechniona w średniowieczu.

6. Uczniowie wymieniają elementy fantastyczne w znanych legendach, np. *smok w legendzie o smoku wawelskim, diabeł w legendzie o Panu Twardowskim.*

CZĘŚĆ ZASADNICZA

Nauczyciel dzieli klasę na grupy. Liczba grup uzależniona jest od liczby uczniów w klasie. Każda grupa otrzymuje tekst wybranej przez nauczyciela legendy, związanej z Wisłą lub nadwiślańskimi miastami. Grupy wykonują - na podstawie przeczytanych legend - komiks (na dużych arkuszach papieru).

Przykłady legend:

Legenda o narodzinach rzeki Wisły.
Toruńskie pierniki.
Zofka z Sandomierza.
Legenda o syrenie.
Legenda o Warsie i Sawie.
Gdańskie lwy.
Legenda o skarbach krzysztoforskich.
Legenda o zaczarowanych gołębiach.

CZĘŚĆ UTRWALAJĄCA

Uczniowie prezentują całej klasie efekty swojej pracy. Nauczyciel może wykorzystać komiksy do stworzenia wystawy w klasie.

ZAJĘCIA 3

Dzień dobry! Mam na imię Warszawa

MATERIAŁY

- Mapa fizyczna Polski
- Kolorowe karteczki
- Duże zdjęcia lub prezentacja multimedialna ze zdjęciami charakterystycznych budowli, zabytków, pomników wybranych nadwiślańskich miast
- Zajęcia powinny odbywać się w pracowni komputerowej albo każdy uczeń powinien mieć dostęp do komputera lub laptopa

WPROWADZENIE

1. Nauczyciel prosi, aby liderzy grup na dużej mapie ściennej Polski zaznaczyli - za pomocą kolorowych karteczek - miasta, z którymi związane są legendy poznane na poprzednich zajęciach.
2. Nauczyciel przedstawia zdjęcia charakterystycznych zabytków, budowli, pomników z wybranych nadwiślańskich miast. Uczniowie próbują zgadnąć, z którego miasta pochodzi zdjęcie.

CZĘŚĆ ZASADNICZA

W zasobach Internetu uczniowie wyszukują informacji na temat miast nadwiślańskich. Przeglądają zdjęcia, witryny internetowe miast itp. Na podstawie zebranych informacji projektują graficzną wizytówkę miasta. Praca powinna zawierać między innymi: nazwę miasta, krótki opis miasta, ilustracje zabytków, pomników itp. Nauczyciel zwraca uwagę na zaznaczenie, z jakich źródeł i stron internetowych korzystali autorzy.

Przykłady nadwiślańskich miast: *Wisła, Kraków, Sandomierz, Baranów Sandomierski, Kazimierz Dolny, Tarnobrzeg, Ciechocinek, Warszawa, Toruń, Gdańsk.*

CZĘŚĆ UTRWALAJĄCA

Każdy uczeń prezentuje wybrane przez siebie miasto. Po zakończeniu zajęć nauczyciel drukuje wizytówki miast.

ZAJĘCIA 4

Ulepieni z nadwiślańskiej gliny

MATERIAŁY

- Mapa fizyczna Polski

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Nauczyciel prosi uczniów, aby wymienili sławnych w kraju i za granicą Polaków.
2. Nauczyciel informuje, że poznają sylwetki znanych Polaków, którzy związani są z nadwiślańskimi miastami.

CZĘŚĆ ZASADNICZA

1. Uczniowie pracują w dwuosobowych zespołach. Otrzymują od nauczyciela „rozsypankę” wyrazową. Zadanie polega na połączeniu nazwisk znanych Polaków z ich osiągnięciami oraz z miastami z nimi związanymi.

JAN HEWELIUSZ	twórca nauki o Księżycu, odkrył cztery komety	GDAŃSK
MIKOŁAJ KOPERNIK	astronom, twórca heliocentrycznej teorii wszechświata	TORUŃ
JAN MATEJKO	przedstawiciel malarstwa historycznego, autor m.in. „Bitwy pod Grunwaldem”	KRAKÓW
WISŁAWA SZYMBORSKA	poetka, laureatka Nagrody Nobla	KRAKÓW
LECH WAŁĘSA	legendarny przywódca „Solidarności”, laureat Nagrody Nobla”	GDAŃSK
WINCENTY KADŁUBEK	autor kroniki dziejów Polski	SANDOMIERZ
ZBIGNIEW BONIEK	piłkarz i trener, należy do 100 najlepszych piłkarzy świata w historii piłki nożnej	BYDGOSZCZ
ADAM MAŁYSZ	polski skoczek narciarski i kierowca rajdowy	WISŁA
FRYDERYK CHOPIN	jeden z najważniejszych kompozytorów polskich, nazywany „poetą fortepianu”	WARSZAWA
JAN MELA	najmłodszy zdobywca bieguny północnego i południowego w ciągu jednego roku	GDAŃSK

2. Po sprawdzeniu zadania nauczyciel przedstawia sylwetki wybranych postaci. Korzysta z przygotowanej przez siebie prezentacji.

3. Nauczyciel prezentuje wywiad z Adamem Małyszem. Po obejrzeniu filmu nauczyciel prowadzi swobodną rozmowę z uczniami na temat obejrzanego materiału. Czy uczniowie znają Adama Małyszka?

Kim jest Adam Małysz?

Jakie są jego osiągnięcia?

Czym zajmuje się obecnie Adam Małysz?

Jakie są blaski i cienie sławy?

Co to jest „małyszomania”?

4. Uczniowie oglądają wywiad z Jankiem Mela. Po obejrzeniu filmu nauczyciel dyskutuje z uczniami na temat obejrzanego materiału.

Kto to jest Jan Mela?

Jakie są jego osiągnięcia?

Jak czuł się Janek po wypadku?

Co może oznaczać określenie „moje Kilimandżaro”?

Dlaczego warto marzyć i wyznaczać sobie cele?

CZĘŚĆ UTRWALAJĄCA

Uczniowie zastanawiają się, jakie postaci z ich otoczenia mogą być wzorem dla innych. Uzasadniają swój wybór.

ZAJĘCIA 5

Smacznie nad Wisłą

Podsumowaniem cyklu lekcji jest projekt „Smacznie nad Wisłą”. Na przykładzie kilku nadwiślańskich miejscowości można pokazać społeczności szkolnej i lokalnej piękno oraz bogactwo polskiej kultury i przyrody. Teraz uczestnicy zajęć mają możliwość poznania polskiej kuchni.

Nauczyciel do projektu „Smacznie nad Wisłą” angażuje rodziców uczniów (można również inne zainteresowane osoby). Są poinformowani o ogłoszonym w Polsce „Roku Wisły” i zaproszeni do przygotowania spotkania lub festynu.

Zachęca się wszystkich do stworzenia wspólnej prezentacji „Szlakiem Wisły”, składającej się z prywatnych fotografii znad wiślańskich miejsc.

Razem z uczniami i ich rodzicami wyszukuje, z różnych źródeł informacji (mile widziane rodzinne), przepisów na dania związane z nadwiślańskimi miastami lub Doliną Wisły.

Przykłady nadwiślańskich potraw:

Wafle gdańskie

Mleko gdańskie

Cebularze lubelskie

Majoneziki z ryb (Sandomierz)

Królewieckie klopsy (Żuławy)

Śledzie po kaszubsku

Pańska skórka (Warszawa i Kraków)

Piszinger (Kraków)

Pierniki (Toruń)

Projekt „Smacznie nad Wisłą” zakłada:

- degustację potraw z nad Wisły (przy daniach umieścić można krótkie informacje o pochodzeniu i historii potrawy w języku polskim, angielskim i języku kraju, w którym znajduje się szkoła);
- prezentację komiksów i wizytówek miast przygotowanych przez uczniów;
- przygotowanie wystawy o sławnych Polakach;
- wyświetlenie prezentacji „Szlakiem Wisły”;
- gry i zabawy edukacyjne dla najmłodszych uczestników spotkania (np. puzzle „Polska dla dzieci”, gra edukacyjna „Polak mały”).